

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 08.12.2023.

Nr. 24/6-3

Atzinums par 2023. gada 15. novembra iesniegumu vērtēt LTV raidījumā “Panorāma” pārraidītu sižetu un pēc tā tapušu LSM.lv publikāciju par Covid-19 izplatību slimnīcās

2023. gada 15. novembrī Latvijas sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne (turpmāk tekstā arī – ombuds) saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs), iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā lūgts izvērtēt VSIA “Latvijas Televīzijas” (turpmāk – LTV) šā gada 14. novembrī pārraidīto Aijas Kincas sižetu “Uga Dumpis: Slimnīcā no kovida un gripas nevar pasargāt nevienu” un pēc tā Latvijas sabiedrisko mediju vienotajā portālā LSM.lv (turpmāk – LSM.lv) veidoto ziņu “Slimnīcās strauji izplatās Covid-19 – to bieži vien «atnes» apmeklētāji; vakcinējas gausi” (<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/14.11.2023-slimnicas-straужи-izplatas-covid-19-to-biezi-vien-atnes-apmekletaji-vaccinejas-gausi.a531328/>). Iesniedzēja ieskatā jautājums par infekcijas kontroli sižetā un rakstā netiek atspoguļots pilnvērtīgi.

Lai izvērtētu Iesniegumā minēto un sniegtu atzinumu, ombuds no 2023. gada 15. novembra līdz 7. decembrim iepazinās ar Iesniegumā minēto LTV sižetu un pēc tā tapušo LSM.lv publikāciju, vērsās ar jautājumiem pie LTV galvenās redaktora, raidījuma “Panorāma” veidotājiem un žurnālistes, kā arī atbilžu gatavošanas laikā un pēc to saņemšanas bija atkārtotā saziņā ar LTV pārstāvjiem, izvērtējot gan Iesniegumā minēto sižetu, gan LTV piedāvāto saturu par ilgstošo Covid.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne
konstatē:

[1] 2023. gada 15. novembrī saņemtajā Iesniegumā Iesniedzējs lūdz izvērtēt 2023. gada 14. novembrī LTV raidījumā “Panorāma” pārraidīto žurnālistes Aijas Kincas sižetu un pēc tā LSM.lv tapušo publikāciju par Covid-19 izplatību slimnīcās un šīs izplatības iemesliem.

Iesniegumā Iesniedzējs raksta, ka “Latvijas sabiedriskie mediji diemžēl liek vilties informācijas kvalitātes ziņā”, norādot, ka runa ir par specifisku jautājumu – Covid-19 (turpmāk – C19) infekcijas kontroli, dezinformāciju un ilgstošo C-19.

Pirmkārt, ombuda uzmanība tiek vērsta uz jautājumu par infekcijas kontroli, kas Iesniedzēja ieskatā netiek atspoguļots pilnvērtīgi. “Žurnāliste intervē 3 ārstus, kuri visi pauž uztraukumu par Covid pieaugumu slimnīcā, taču nepiedāvā slimnīcas vadības, sabiedrības veselības vai politikas veidotāju skatījumu. Par sabiedrības veselību Latvijā atbild Slimību profilakses un kontroles centrs. Uzskatu, ka būtu bijis korekti vaicāt viņiem, kādēļ C19 infekciju kontrole vairs neietilps viņu dienaskārtībā. Tā kā jaunākā pieeja ir, ka slimnīcas pašas var lemt par C19 kontroli – kādēļ netiek atspoguļots slimnīcas viedoklis un rīcībpolitika šajā jautājumā? Tāpat žurnāliste būtu varējusi aprunāties ar pacientu aizstāvības organizācijām, vēža slimniekiem, vai viņiem infekciju kontroles trūkums, jo īpaši respiratoru nelietošana slimnīcās nemazina pieeju veselības aprūpei. Īpašs risks ir stacionētajiem pacientiem, kuri nereti ir ar trauslu veselību (zinātne liecina, ka slimnīcā iegūtas infekcijas parasti norit smagāk, nekā ārpus stacionāra iegūtas). Vispār netiek uzdots jautājums – kuram tad ir pienākums Latvijā pasargāt pacientus un ārstus no infekciju slimībām? Kāpēc žurnāliste neuzdod jautājumu par to, vai slimnīcām vispār jābūt drošām? Tiek veidots un apstiprināts naratīvs, ka no slimošanas nevar izvairīties un ka pie slimību izplatīšanas ir vainojami vienīgi pacienti un apmeklētāji – tātad vienkāršie iedzīvotāji – nevis profesionāļi, kuru darba pienākumos tieši ietilpst slimību kontrole? Atgādināšu arī sižetā pausto: vakcīnas C19 paveidu kontekstā šobrīd nav efektīvākais slimību profilakses veids, U. Dumpis (Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Infekcijas slimību un infekcijas kontroles nodaļas vadītājs Uga Dumpis – *ombuda piez.*) to atzīst, tomēr noslēgumā secinājums, ka vakcinācija norit gausi, liekot domāt, ka tieši šis faktors ietekmē C19 straujo izplatību slimnīcās un vainojama ir sabiedrība. Ja vakcīnas šobrīd ir mazefektīvas – vai mums ir citi infekciju novēršanas rīki? C19 ir “*airborne*”, kas nozīmē, ka infekcija izplatās pa gaisu. Kādi ir Latvijas politikas veidotāju plāni šajā sakarā? Vai tiks novirzīti līdzekļi gaisa kvalitātes uzlabošanai – filtrēšanai, ventilācijai? Kā skolām sokas ar CO2 monitoriem? Kādi vēl rīki ir Slimību profilakses un kontroles centra arsenālā, ar kuriem varētu mazināt slimības izplatību? Kāpēc tie netiek izmantoti? Paldies sižetā atspoguļotajam K.Rācenim, kurš – kā saprātīgam mediķim pienākas – slimnīcā lieto sejas masku un respiratoru. Kāpēc neuzdot jautājumu pārējiem ārstiem – kur ir viņu respiratori? Ja jau mēs sagaidām rīcību no apmeklētājiem, tad kādēļ ne no profesionāļiem? Vēl bažīgu dara K.Rāceņa (Paula Stradiņa

klīniskās universitātes slimnīcas ārsts – *ombuda piez.*) frāze: “[..] Neviens taču negrib atkal kovida nodaļas.” – varbūt arī tuberkulozes nodaļas nav nepieciešamas? Šādi teksti veido sabiedrības domu – degradē infekciju kontroles lomu.”

Otrkārt, tiek izcelta sižeta un raksta epizode, kurā U. Dumpis izsakās šādi: “Covid-19 omikrona veids un dažādi apakšpaveidi nav īpaši klīniski nozīmīgi, bet izraisa problēmas slimiem, gados veciem cilvēkiem.” “././ Ir ļoti daudz pierādījumu, ka C19 infekcija izraisa gan kardiovaskulāras, neiroloģiskas sekas, gan ilgstošo jeb hronisko C19. Atkārtota inficēšanās būtiski palielina riskus. Ar tekstu “slimiem, gados veciem cilvēkiem” tiek degradēta attieksme pret sabiedrības vājākajiem. Ko tas vispār nozīmē? Ka slimie un gados vecie var droši mirt vai bezgalīgi slimot? Ja paturam prātā, ka vakcīnas nav šobrīd efektīvas un medicīnas iestādes burtiski atsakās veikt vienu no saviem tiešajiem pienākumiem – infekciju kontroli – kāda nākotne ir šiem “slimajiem un vecajiem”? Kādu vidi rada sabiedriskie mediji, publicējot tik nekompetentus izteikumus? Šis ir morāles aspekts, taču ir arī dezinformācijas aspekts – ilgstošais C19 var būt gan jauniem, gan bērniem, gan iepriekš pavisam veseliem cilvēkiem, tostarp sportistiem (Iesniedzējs sniedz atsauci uz britu nacionālā veselības dienesta informāciju, kā arī citiem resursiem; pievienoti zemāk – *ombuda piez.*). Par šo ir plaši pieejami pētījumi, pieredzes stāsti, citu valstu veselības iestāžu rekomendācijas. ././” Noslēgumā Iesniedzējs vērs uzmanību, ka žurnālisti un sabiedriskie mediji kopumā savā dienaskārtībā neiekļauj jautājumu par ilgstošo C19, lai gan tas skar (var skart) lielu sabiedrības daļu. Proti, “Eiropas Komisijas dati liecina, ka ar ilgstošo C19 sirgst aptuveni 17 miljoni Eiropas Savienības iedzīvotāju. Šī statistika varētu būt neprecīza, jo Latvijā ilgstošais C19 netiek uzskaitīts vispār, tāpēc gan situācija mūsu valstī, gan ES kopumā patiesībā nav zināma. Pētījumi, tostarp PVO informācija liecina, ka ilgstošais C19 ir aptuveni 10-20% no visiem izslimojušajiem. Tas nozīmē, ka Latvijā varētu būt ap 200 tūkstoši cilvēki, kuri nav atlabuši pēc C19 infekcijas, turklāt viņiem netiek piedāvāta ne oficiāla diagnoze, ne invaliditāte, ne sociālie pabalsti. Šo cilvēku vidū ir paaugstināts pašnāvības risks. (Steenhuysen, 2022). Katra atkārtota saslimšana palielina pēckovida seku un ilgstošā C19 riskus. Jāuzsver, ka kovida sekas un hronisks kovids nav viens un tas pats. Cilvēkam var būt sekas – piemēram, plaušu bojājumi, taču nebūt ilgstošā kovida simptomi, kuri ir ap 200 (PVO). Ilgstošais Covid 19 ir pēcinfekcijas (post-infectious) slimība, kurai tuvākā radniece ir ME/CFS (mialģiskais encefalomiēlīts/hroniskā noguruma sindroms), šī slimība, starp citu, ir pētīta arī Latvijā, mediji varētu sazināties ar RSU pētnieci Santu-Rasu Dzelzkalēju un pajautāt viņai, kādi ir jaunumi šajā jomā, nevis atkal un atkal intervēt U. Dumpi, kurš, iespējams, izdegšanas rezultātā vairs neinteresējas par zinātnes attīstību savā jomā. Ilgstošais Covid 19 tiek saistīts ar koagulācijas problēmām, kardiovaskulāriem procesiem, diabētu, vēzi, tas nav parasts nogurums un viegls *brain fog*, kā to bieži vien pasniedz

izklaižu mediji. Kaut gan, kā nupat ziņoja *the New York Times*, ilgstošajam C19 ir nopietna ietekme uz sabiedrības kognitīvajām spējām (Paris, 2023). Cilvēki ar ilgstošo C19 sirgst no absolūtas nespējas piepūlēties (*effort intolerance*), no POTS (skatīt avotos), no spēcīgām sāpēm krūškurvī, no dzīkstēšanas ausīs un galvas smadzeņu bojājumiem, kuri līdzinās demencei. Tā burtiski ir invaliditāte, kas Latvijā šobrīd nav atzīta”. Iesniedzējs uzsver, ka “žurnālistu darbs būtu informēt sabiedrību par tendencēm šajā jomā, izglīt, palīdzēt invalīdiem aizstāvēt savas tiesības uz veselību un tiesības netikt apdraudētiem ar turpmākām infekcijas slimībām veselības aprūpes iestādēs”, bet tas diemžēl netiekot darīts.

Iesniedzējs Iesniegumu papildinājis arī ar vairākām interneta resursu saitēm, kurās atrodama informācija, kas pamatojot viņas pausto:

Britu nacionālais veselības dienests jeb NHS. Long-term effects of COVID-19 (long COVID).

<https://www.nhs.uk/conditions/covid-19/long-term-effects-of-covid-19-long-covid/>

King A., 2023. Long Covid: the pandemic's testing aftermath <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/long-covid-pandemics-testing-aftermath>

Paris F., 2023. Can't Think, Can't Remember: More Americans Say They're in a Cognitive Fog.

<https://www.nytimes.com/2023/11/13/upshot/long-covid-disability.html>

POTS Postural Orthostatic Tachycardia Syndrome (POTS)

<https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/16560-postural-orthostatic-tachycardia-syndrome-pots>

PVO. 2022. Post COVID-19 condition (Long COVID). <https://www.who.int/europe/news-room/factsheets/item/post-covid-19-condition>

RSU pētniece Santa-Rasa Dzelzkalēja <https://science.rsu.lv/en/persons/s-rasa>

Steenhuysen J., 2022. <https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/long-covids-link-suicide-scientists-warn-hidden-crisis-2022-09-08/>

[2] Lai izvērtētu Iesniegumu, ombuds 2023. gada 24. novembrī nosūtīja vēstuli ar jautājumiem LTV galvenajai redaktorei Sigitai Roķei, LTV Ziņu dienesta vadītājai Ivetai Elksnei, sižeta autorei, LTV žurnālistei, Aijai Kincai, kā arī LSM.lv galvenajai redaktorei Martai Ceravai. 2023. gada 6. decembrī uz nosūtīto vēstuli ombuds saņēma LTV atbildes vēstuli Nr. 239/1-6.2.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

secina:

[3] Ombuds ir saņēmis Iesniegumu, kurā pievērsta uzmanība LTV “Panorāma” sižetam un LSM.lv publikācijai par Covid-19 izplatību slimnīcās un šīs izplatības iemesliem.

Sižeta pieteikumā raidījuma skatītāji tiek informēti, ka Latvijas slimnīcās pieaug Covid gadījumu skaits, bet gandrīz neviens no tiem, kam slimība konstatēta, šogad nav atkārtoti vakcinējies. Tiek pieļauts, ka saslimstības augstākais punkts vēl tikai gaidāms.

Sižetu ievada žurnālistes Aijas Kincas reportāža no Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas A korpusa, kurā slimnīcas apmeklētājiem tiek jautāts, vai viņi ir šoruden vakcinējušies pret Covid-19 vai pret sezonālo gripu. Visas atbildes ir negatīvas, izskan dažādi apsvērumi to

nedarīt. Vienlaikus žurnālistes stāstījumā tiek uzsvērts, ka Covid-19 tomēr ir klātesošs slimnīcās. Tālāk tiek intervēti trīs Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas ārsti – Ķirurģijas klīnikas vadītājs Jānis Gardovskis, ārsts Kārlis Rācenis un Infekciju uzraudzības dienesta vadītājs Uga Dumpis, kuri runā gan par iemesliem, kāpēc slimnīcā izplatās Covid saslimšana, gan par iespējamo profilaksi, to vai iepriekš saņemtās vakcīnas vēl ir efektīvas un spēj pasargāt no saslimšanas un kāda bīstamība pastāv, ja slimnīcā vienlaikus būs gan sezonālās gripas, gan Covid-19 uzliesmojums, kā tas ir bijis pagājušajā gadā.

[4] LTV Ziņu dienesta atbildes vēstulē ombudam ir minēts, ka šī sižeta un publikācijas mērķis bija informēt sabiedrību, ka slimnīcās pieaug kovida gadījumu skaits. Atbildot uz ombuda jautājumu, kāpēc sižetā intervēti tikai ārsti, nevis slimnīcu vadība vai par slimību profilaksi atbildīgie, pacientu organizācijas (kontekstā ar Iesniedzēja vēstulē pausto), LTV Ziņu dienests norāda, ka konkrētajā sižetā fokuss ir bijis uz vienu slimnīcu – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcu (PSKUS) un tajā strādājošo mediķu viedokli par situāciju. “Jautājumā formulējums “kāpēc intervēti tikai ārsti” rada iespaidu, ka viņi nav kompetenti par to runāt. Šādu pieļāvumu kategoriski noraidām. Intervējamie – Uga Dumpis – PSKUS ārsts-epidemiologs, Kārlis Rācenis – bijušais PSKUS kovida nodaļas vadītājs un Jānis Gardovskis – PSKUS Ķirurģijas klīnikas vadītājs profesors – ir savas jomas eksperti, atzītas autoritātes. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka tajā brīdī kompetentāku viedokli varētu paust, piemēram, nesen slimnīcas valdes priekšsēdētāja amatā apstiprinātais Lauris Vidzis vai kāds no jaunieceltās valdes,” uzsvērts LTV atbildē. LTV vēstulē arī uzsvērts, ka “katram sižetam ir savs mērķis un fokuss, un šajā gadījumā tas nebija saistīts ar pacientu organizācijām vai citām institūcijām, līdz ar to nebija pamata prasīt citu viedokli”. Tas sasaucas arī ar sniegto atbildi uz ombuda jautājumu, vai sižetā izskan atbildes uz visiem tēmas izklāstam būtiskajiem jautājumiem: “Nē, neizskan. Un tāds nav un nekad arī nevar būt ziņu sižeta mērķis. Klasisks ziņu sižets atbild uz jautājumiem: kas, kur, kad un kāpēc. Un vienā sižetā nekādā veidā nav iespējams atbildēt uz visiem jautājumiem, kas var rasties kovida kontekstā.”

Attiecībā uz viedokļu daudzveidības nodrošināšanu, LTV ir pārliecināta, ka to ir nodrošinājusi. “Tostarp intervējot iedzīvotājus-apmeklētājus, kuru viedokļu trūkumu, starp citu, arī mēdz pārņemt ziņu sižetu veidotājiem”. “No intervētajiem cilvēkiem visi apgalvoja, ka neuzskata par vajadzīgu vakcinēties ne pret kovidu, ne gripu - pilnīgi pretēji tam, ko saka un aicina mediķi. Starp ārstiem, kā zināms, tas ir samērā liels retums, ja mediķis pauž viedokli, ka potes ir nevajadzīgas,” pausts LTV Ziņu dienesta vēstulē.

Sākot atbildi uz jautājumu par to, vai un kā sižetā un rakstā nodrošināti visaptveroši sabiedriskās domas veidošanās priekšnosacījumi par Covid-19 infekcijas izplatības pieaugumu un infekcijas kontroli, LTV Ziņu dienests vērš uzmanību, ka gatavojot atbildes LTV Ziņu dienests ir konsultējies

ar vairākiem ārstiem – kompetentiem, atzītiem jomas speciālistiem, tiesa, tos nenosaucot. “/.../. Mūsu uzrunātie eksperti arī atzīmē, ka šogad maijā, pēc Pasaules veselības organizācijas ieteikuma, visa pasaule pārgāja uz Covid-19 ilgtermiņa pārvaldību – tāpat, tāpat kā jebkurai citai gaisa pilienu ceļā (*airborne – angļu. val.*) pārnestai infekcijai. Uzrunātie ārsti uzsver vakcinācijas nozīmi, īpaši, ņemot vērā, kādā stāvoklī ir Latvijas slimnīcas – arī sižetā minētā PSKUS. Proti, ka vecajos korpusos ventilācija nav īsti iespējama, pacienti dažkārt ir trīsvietīgās un pat četrvietīgās palātās. Tādos apstākļos vakcinācija (arī pret gripu) ir vienīgais veids kā viņiem palīdzēt novērst slimības komplikācijas,” teikts LTV atbildē.

LTV Ziņu dienests arī uzsver, ka LTV vienmēr nošķir faktus no viedokļiem: “Varam apliecināt, ka žurnālisti uzticas jomas ekspertiem, kuri ne reizi vien atsaucas uz zinātniskiem pētījumiem, un tieši zinātnē gūtos secinājumos mediji balstīja un turpina balstīt saturu par kovidu.” LTV Ziņu dienests noraida Iesniedzēja pārmetumus, ka sižets atkārtotu vai nostiprinātu stereotipus par to, ka slimību uz slimnīcu “atnes” pacientu tuvinieki vai ka Covid-19 pārslimošana izraisa sekas tikai gados veciem cilvēkiem: “Tā ir absolūta ārstu pārliecība, ka kovidu “atnes” tuvinieki un apmeklētāji, arī darbinieki. Covid-19 pārslimošana visbiežāk izraisa problēmas gados veciem un slimību novājinātiem pacientiem, bet tieši tikpat bieži ārsti brīdina par draudiem imūnsupresētiem cilvēkiem.” LTV Ziņu dienests uzsver, ka “sižetos noteikti jāvairās no stereotipizācijas, tieši tādēļ, piemēram, izvaicājot cilvēkus par kovidu vakcīnu, tika intervēti gan jauni, gan vecāka gadagājuma cilvēki, gan vīrieši, gan sievietes”.

LTV arī noliedz iesniedzēja pārmetumus, ka ilgstošā Covid-19 tēma sabiedrisko mediju saturā netiek atspoguļota. Šai tēmai LTV ir bijuši veltīti gan atsevišķi sižeti, gan raidījumi, minot dažus piemērus:

Ilgstoši cīnās ar smagām Covid-19 sekām:

<https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/22.01.2023-ilgstosi-cinas-ar-smagam-covid-19-sekam.id283837>

Pētījums: Covid-19 vīruss ilgstoši atrodams zarnās un bojā aknas:

<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/veseliba/petijums-covid-19-viruss-ilgstosi-atrodams-zarnas-un-boja-aknas.a459659/>

Katrs desmitais pārslimojušais var just kovidu sekas:

<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/veseliba/petijumos-par-velina-kovida-skartajiem-novero-zinamas-likumsakaribas.a479167/>

Covid-19 pandēmija pasaulē ir mazinājusies, tomēr sekas joprojām jūtamās:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/covid-19-pandemija-pasaule-ir-mazinajusies-tomer-sekas-joprojam-jutamas.a479405/>

Infektoloģe: Covid-19 mainījis infekciju slimībām raksturīgās paradigmas:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/infektologe-covid-19-mainijis-infekciju-slimibam-raksturigas-paradigmas.a478145/>

Piedāvātie sižeti, lielākoties veidoti 2022. gadā, tie ietver gan pētnieku atziņas, gan pacientes pieredzi sastopoties ar ilgstošām un smagām veselības problēmām pēc Covid infekcijas, starptautisko informāciju un sižeta veidošanas laikā pieejamo, jaunāko pētījumu datus. LTV uzsver, ka saturs par ilgstošo Covid tiks veidots arī turpmāk, bet tas tiks darīts “atbilstoši mediķu ekspertīzei par situāciju un par pētījumiem, kas publicēti zinātniskos izdevumos”.

Sniedzot atbildi, LTV vērš uzmanību uz to, ka viņu “uzrunātie eksperti nenoliedz, ka ilgstošais kovidis ir problēma un ka tas ir daudz biežāks tiem, kuri pārslimojuši ar agrīniem vīrusa variantiem. Ar Omikronu to novērojot retāk, bet katrā ziņā ilgstošais kovidis daudz biežāks ir nevakcinētajiem”. LTV atsaucas uz aptaujātajiem ārstiem, kuri norāda, ka dati par to, ka Latvijā varētu būt ap 200 tūkstošiem cilvēku, kuri nav atlabuši pēc Covid-19 un kuriem būtu piešķirama invaliditāte, ir pārspīlēti un apšaubāmi. “Sekas cilvēki izjūt pēc jebkuras infekcijas slimības un tiešām būtiska ietekme uz veselību novērojama nelielai daļai pacientu. Kāds no ārstiem sacīja, ka savā pieredzē pēdējo 3 gadu laikā viņam bijuši trīs pacienti, kuriem novērotas smagas sekas pēc saslimšanas ar kovidu, ņemot vērā pamata diagnozi. Bieži minētais hroniskais nogurums, par ko mēdz sūdzēties pēc kovidā izslimošanas un min kā ilgstošā kovidā simptomu, medicīniski ir grūti pierādāms,” ar ārstu teikto iepazīstina LTV.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, LTV Ziņu dienests nesaskata, ka konkrētajā sižetā un pēc tā tapušajā publikācijā būtu pieļautas kļūdas: “LTV ziņu žurnālisti nevairās no kritikas un mācās no savām kļūdām, tās atzīstot. Taču šī sižeta uzdevums bija informēt par kovidā gadījumu skaita pieaugumu, līdz ar to uzskatām, ka sižeta mērķis tika sasniegts. Jāuzsver, ka ziņu sižeta veidošanā viens no pamatprincipiem ir fokusēt tematu, atbildēt uz vienu galveno jautājumu, nevis vienā sižetā ietvert neskaitāmus jautājumus.”

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

vērš uzmanību:

[5] Sabiedrisko mediju ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un LTV Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu, ombuds nevērtē Iesniedzēja uzskatus vai iesniegumā pausto viedokli.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[6] Izvērtējot, vai LTV1 14. novembra raidījuma "Panorāma" sižetā par Covid-19 infekcijas izplatības pieaugumu slimnīcās ir pārķāpti Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju principi (patiesums un atbildīgums, precizitāte un objektivitāte, pierādījumos balstītas medicīnas atziņu izmantojums, pienākums izvairīties no stereotipizācijas, kļūdu atzīšana un labošana), secinu un atzīstu, ka tie nav pārķāpti.

Atzinuma pamatā ir sižeta mērķu, tā satura un piedāvātās informācijas izvērtējums. Secinu, ka Iesniegumā minētais un izvērtētais LTV1 saturs ir ziņu sižets. Tas ir veltīts aktuālam, konkrētam jautājumam, kas ir būtisks, lai skatītāji varētu izprast nozīmīgus sabiedrības veselības procesus. Sižetā izvēlētais jautājums – Covid pacientu pieaugums slimnīcās – izklāstīts izmantojot dažādus, sižeta mērķim atbilstošus informācijas avotus, iekļaujot visus svarīgākos ar tā sasniedzamo mērķi saistītos aspektus, to vidū infekcijas izplatības ceļus, vakcinēšanās un individuālās aizsardzības nozīmi. Sižets atbilst tā veidošanas mērķim, ziņu žanram, raidījuma "Panorāma" formātam, avotu pietiekamības un atbilstības prasībām, tas ir sabalansēts un daudzpusīgs. Pārbaudot sižetā iekļauto informāciju, konstatēts, ka tā sagatavota godprātīgi, nodalot faktus no viedokļiem.

Piekrītot Iesniedzēja rosinātajam skatījumam, sižetā apskatīto jautājumu iespējams atspoguļot dažādos citos veidos, izvēloties ar to saistītus tematus un problēmjautājumus. Tomēr vienā sižetā nav iespējams iekļaut visus Iesniegumā skartā jautājuma aspektus, viedokļus, pētījumos definētos jautājumus un to secinājumus, jo katram no ziņu žanriem ir noteiktas funkcijas, iespējas un ierobežojumi. Ne velti kā piemērs LTV atbildēs ir piedāvāts raidījuma "Pasaules Panorāma" apskats par Covid pandēmija attīstību dažādās pasaules valstīs, citu jautājumu vidū pieminot arī ilgstošā Covid ietekmi. Šādos analītiskos formātos būtu iespējams detalizētāk apskatīt arī ilgstošā Covid problēmas.

Iesniedzējs piedāvā nozīmīgus virzienus, kādos šo tēmu būtu iespējams atspoguļot, pievēršot uzmanību faktam, ka žurnālistam kritiski jāvērtē informācijas avotu skatījums, ka slimību bīstamības atspoguļojums var novest pie konkrētu sabiedrības grupu nevienlīdzīga vai stereotipizēta atspoguļojuma. Iesniedzējs rosina domāt par vairākām būtiskām idejām, kuras ietver ilgstošā Covid ietekmi uz sabiedrību un dažādām tās grupām, citu valstu pieredzi, Covid pētniecības attīstību, valsts institūciju atbildību par infekcijas slimību kontroli. LTV savā atbildes vēstulē informē, ka turpinās sekot un informēt skatītājus par šiem jautājumiem, nenoliedzot to sabiedrisko nozīmīgumu.

Iesniedzējs Iesniegumā aktualizē jautājumu, ka LTV nav pievērsusi pietiekošu uzmanību ilgstošā Covid pacientiem kā, iespējams, jaunai sabiedrības grupai, jo Iesniedzējs uzskata, ka sižetā nav pietiekami atspoguļoti nozīmīgi, arī no zinātnisko secinājumu viedokļa pretrunīgi jautājumi, kas

saistīti ar ilgstošo Covid un skar dažādu gadagājumu cilvēkus, kas piedzīvojuši atšķirīgu pieredzi, saistībā ar ilgstošo Covid. Šis secinājums netieši atsaucas uz sabiedrisko mediju [sabiedriskā labuma](#) izvērtējumā minēto, ka sabiedriskie mediji nepietiekami sasniedz atsevišķas sabiedrības grupas, ka būtu uzlabojuma satura un informācijas avotu daudzveidība. Sabiedriskā labuma izvērtējamā minētas lielākoties tādas grupas, kas identificējamās pēc sociāli demogrāfiskiem kritērijiem, bet konkrētajā Iesniegumā izteiktie jautājumi norāda uz nepieciešamību sabiedrisko mediju satura veidotājiem pastāvīgi sekot datiem par procesiem sabiedrībā un iekļaut sabiedrisko mediju saturā arī jaunu, kādu procesu ietekmes rezultātā radušos sabiedrības grupu, to interešu, problēmjautājumu un pieredžu atspoguļojumu.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU